

रत्ननगर नगरपालिका
नगरकार्यपालिकाको कार्यालय,
रत्ननगर चितवन
बागमती प्रदेश, नेपाल

रत्ननगर नगरपालिकाको अव्यवस्थित बसोबासीको व्यवस्थापन सम्बन्धी

कार्यविधि, २०७८

प्रस्तावना :

रत्ननगर नगरपालिकाका भावी सन्ततीलाई सार्वजनिक उपयोगको जग्गाको उपलब्धतामा असर नपुर्याउन तथा अगामी पुस्तालाई समेत स्वतः प्राप्ति व्यवस्थापन गर्ने अधिकार सुनिश्चित गर्ने तथा अव्यवस्थित बसोबासीको व्यवस्थापन गर्ने कार्यलाई व्यवस्थित गर्नका लागी भूमि सम्बन्धी ऐन (आठौं संशोधन) २०७६ को दफा ५२ख(४)(घ) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी रत्ननगर नगरपालिकाका अव्यवस्थित बसोबासीको व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि २०७८ निर्माण गर्न आवश्यक भएकोले लागू गरिएको छ ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :

- (१) यस कार्यविधिको नाम रत्ननगर नगरपालिकाका अव्यवस्थित बसोबासीको स्थानीय तहबाट व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७८” रहेको छ ।
- (२) यो कार्यविधि नगरसभाबाट स्वीकृत भएको मितिबाट लागू हुनेछ ।

२. परिभाषा : विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा, यस कार्यविधिमा

- (१) “ऐन” भन्नाले भूमि सम्बन्धी ऐन, २०२१ सम्झनु पर्दछ ।
- (२) “नियम” भन्नाले भूमि सम्बन्धी नियमहरू, २०२१ सम्झनु पर्दछ ।
- (३) “अव्यवस्थित बसोबासी” भन्नाले भूमि सम्बन्धी ऐनको दफा ५२ग. को स्पस्टीकरण खण्डमा उल्लेख भए बमोजिम सरकारी, ऐलानी, पर्ती वा सरकारी अभिलेखमा वन जनिएको भए तापनि लामो समयदेखि आवाद कमोत गरी घर ठहरा बनाई बसोबास गरेका ऐनको दफा ५२ ग. को उपदफा (३) को आधारमा वर्गीकरण गरिएका व्यक्तिलाई सम्झनुपर्दछ र सो शब्दले निजप्रति आश्रित परिवारका सदस्य समेतलाई जनाउने छ ।
- (४) “कार्यपालिका” भन्नाले रत्ननगर नगरकार्यपालिका सम्झनु पर्दछ ।

कार्यपालिका
रत्ननगर नगरपालिका

(५) "नाप नक्सा" भन्नाले जग्गाको नापी गरी आवाद कमोत गरेको जग्गाको तथ्यांक संकलन गर्ने,

जग्गाको नक्सा तयार गर्ने, क्षेत्रफल एकीन गर्ने, भूउपयोग क्षेत्र वर्गीकरण गर्ने, नापीको लागि नियन्त्रण विन्दू स्थापना गर्ने कार्यलाई सम्झनु पर्दछ ।

(६) "निवेदन फाराम" भन्नाले अव्यवस्थित बसोबासीले आफ्नो विवरण सहित निवेदन दिने फाराम सम्झनु पर्दछ ।

(७) "इकाई" भन्नाले दफा ४ (१) बमोजिमको अव्यवस्थित बसोबासीको विवरण तथा तथ्यांक संकलन लगायतका कार्य गर्न रत्ननगर नगरपालिकामा रहने इकाई सम्झनु पर्दछ ।

३. सहजीकरण समिति :

(१) अव्यवस्थित बसोबासीको पहिचान, लगत संकलन, प्रमाणीकरण तथा नाप नक्सा गर्ने कार्यमा सहयोग र सहजीकरण गर्न स्थानीय तहमा देहाय बमोजिमको भूमि सम्बन्धी समस्या समाधान सहजीकरण समिति रहने छ ।

(क) रत्ननगर नगरपालिका प्रमुख - संयोजक

(ख) रत्ननगर नगरपालिका उपप्रमुख - उपसंयोजक

(ग) रत्ननगर नगरपालिकामा क्रियाशील रहेका राष्ट्रिय मान्यता प्राप्त राजनीतिक दलका प्रमुख वा निजले तोकेको प्रतिनिधि - सदस्य

(घ) कार्यपालिकाका सदस्यहरु मध्येबाट एक दलित महिला सहित दुई जना महिला - सदस्य

(ङ) संयोजकले मनोनयन गरेका भूमि, आवास लगायतका क्षेत्रमा काम गरिरहेका संघ संस्था, संगठन वा नागरिक समाजका प्रतिनिधि (कम्तीमा १ महिला सहित २ जना) - सदस्य

(च) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत - सदस्य-सचिव

(२) स्थलगत रूपमा तथ्यांक संकलन तथा नाप नक्साको काममा सहजीकरण गर्न तथा वडा समितिलाई आवश्यक सहयोग पुऱ्याउन देहाय बमोजिमको वडास्तरीय भूमि सम्बन्धी समस्या समाधान सहजीकरण समिति गठन गर्ने सकिने छ ।

(क) वडा अध्यक्ष - अध्यक्ष

(ख) वडा सदस्यहरु - सदस्य

(ग) सम्बन्धित वडा अध्यक्षको सिफारिसमा रत्ननगर नगरपालिकाका प्रमुखले मनोनयन गरेका भूमि, आवास लगायत क्षेत्रमा काम गरिरहेका संघ संस्था वा नागरिक समाजका कम्तीमा एक महिला सहित दुई जना प्रतिनिधि - सदस्य

(घ) वडा सचिव - सदस्य सचिव

(३) उपदफा (१) र (२) बमोजिमको समितिले स्थानीय तहले तर्जुमा गरेको कार्ययोजना कार्यान्वयन गर्न अव्यवस्थित बसोबासीको विवरण तथा तथ्यांक संकलन, पहिचान र प्रमाणीकरण लगायत कार्य प्रक्रियामा समस्या आएमा समाधन गर्ने कार्यमा सहयोग पुर्याउने र समुदायस्तर र सम्बन्धित सरोकारवालाहरूमा प्रचार प्रसार र सूचना संप्रेषण गर्ने छ ।

(४) वडाको लगत संकलन तथा नाप नक्साको कार्यमा कुनै विवाद वा बाधा अड्चन देखिएमा वा तथ्यांक संकलक वा नापी टोलीले सहजीकरणको लागि अनुरोध गरेमा उपदफा (२) बमोजिमको समितिले उपलब्ध तथ्य, प्रमाण, फिल्डको वस्तुस्थिति लगायतको अध्ययन र नापी टोलीको राय सुझाव समेतको आधारमा विवादको टुङ्गो लगाउने छ ।

४. जनशक्ति व्यवस्थापन र कार्ययोजना निर्धारण :

(१) अव्यवस्थित बसोबासीको पहिचान, लगत संकलन गर्ने कार्य सम्पन्न गर्न स्थानीय तहले अव्यवस्थित बसोबासीको विवरण र तथ्यांक संकलन इकाई स्थापना गर्नुपर्ने छ ।

- (२) उपदफा (१) बमोजिमको इकाईमा आयोगबाट खाटेका प्राविधिक कर्मचारी बाहेकका अन्य आवश्यक कर्मचारी सम्बन्धित रत्ननगर नगरपालिकाले व्यवस्थापन गर्नेछ ।
- (३) उपदफा (१) बमोजिमको इकाईले आयोगले तोकेको समय सीमा र कार्यपालिकाको निर्णय भित्र रहेर तथ्यांक संकलन र नाप नक्सा सम्बन्धी कार्यलाई देहाय बमोजिमका क्रियाकलापमा समेटी कार्य योजना बनाई काम गर्नेछ ।
- (क) स्थानीय तहको अनौपचारिक तथा अव्यवस्थित भू-सम्बन्धको वस्तुस्थिति र परिवेश आंकलन,
- (ख) तथ्यांक संकलन सम्बन्धी कार्य
- क. तथ्यांक संकलनको तयारी, प्रचारप्रसार र सचेतना
 - ख. तथ्यांक संकलन
 - ग. तथ्यांकको प्रणालीमा प्रविष्टि
 - घ. अव्यवस्थित बसोबासीको वडास्तरीय प्रतिवेदनको निर्माण
- (ग) नाप नक्सा सम्बन्धी कार्य
- क. नाप नक्साको लागि टोली गठन, जिम्मेवारी र योजना
 - ख. भू-उपग्रह चित्रको व्यवस्थापन, यन्त्र उपकरणको प्राविधिक परीक्षण र तयारी
 - ग. नाप नक्सा र भूमि लगत संकलन
 - घ. नक्सा तयारी, भेरिफिकेशन, सीट विभाजन तथा नक्सा र फिल्ड बुक प्रिन्ट
 - ड. प्रतिवेदन निर्माण
५. अनौपचारिक भू-सम्बन्धको वस्तुस्थिति र परिवेश आंकलन

नारायण वन
नगर प्रमुख

- (१) रत्ननगर नगरपालिकाले अव्यवस्थित बसोबासीले बसोबास वा आवाद कमोत गरेका बस्तीहरुको विवरण, प्रत्येक बस्तीका अव्यवस्थित बसोबासीको अनुमानित घर परिवार संख्या लगायत वडा अनुसारको प्रारम्भिक विवरण तयार गर्नुपर्ने छ ।
- (२) उपदफा (१) अनुसारको विवरणमा आवाद कमोत गरेको जग्गाको प्रकृति समेतको विवरण खुलाउनु पर्ने छ । यसमा जग्गाको प्रकृति भन्नाले देहाए बमोजिमको प्रकारको जग्गालाई जनाउने छ ।
- (क) आवाद लायक वा बसोबास योग्य ऐलानी जग्गा
- (ख) पर्टी, नदी उकास लगायतका बसोबास वा खेतीयोग्य अन्य सरकारी जग्गा
- (ग) साविकको वन क्षेत्र जनिएको भएतापनि आवादिमा परिणत भएको जग्गा
- (घ) धार्मिक, सांस्कृतिक तथा सामरिक महत्वका क्षेत्रभित्रका जग्गा
- (ङ) प्राकृतिक प्रकोप, विपद व्यवस्थापन र वातावरण संरक्षणको दृष्टिबाट सुरक्षित गर्न आवश्यक देखिएको जग्गा
- (च) सार्वजनिक जग्गा
- (छ) नदी, खोला वा नहर किनाराको जग्गा
- (ज) जोखिमयुक्त स्थानमा बसोबास गरिएको जग्गा
- (झ) राष्ट्रिय निकुञ्ज वा संरक्षित क्षेत्रको जग्गा
- (ञ) रुख बिरुवाले ढाकिएको वन क्षेत्रको जग्गा
- (ट) सडक सिमाभित्रका जग्गा,
- (ठ) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय तहको प्रयोगको लागि आवश्यक रहेको जग्गा
- (ड) निजि जग्गा
- (ढ) भूउपयोग क्षेत्र वर्गीकरणमा आवास वा कृषिको लागि उपलब्ध गर्न नसकिने जग्गा

नारायण वन
नगर प्रमुख

६. तथ्यांक संकलनको तयारी, प्रचारप्रसार :

- (१) रत्ननगर नगरपालिकाले अव्यवस्थित बसोबासीको पहिचान र प्रमाणीकरणको लागि आवश्यक पर्ने विवरण सहितको निवेदन फाराम स्थलगत रूपमा भर्ने/भराउन आवश्यक व्यवस्था मिलाउने छ ।
- (२) उपदफा (१) अनुसार आयोगले तोकेको अव्यवस्थित बसोबासी सम्बन्धी बमोजिमको ढाँचाको निवेदन फाराम प्रयोग गर्नुपर्ने छ ।

७. तथ्यांकको जाँचबुझ, प्रमाणीकरण तथा हस्तान्तरण :

- (१) प्रतिवेदनलाई सम्बन्धित वडाले सार्वजनिक गर्नुपर्ने छ । यसरी सार्वजनिक गर्दा कुनै निवेदकले आफूले पेश गरेको निवेदनमा उल्लेखित विवरण भन्दा फरक हुन गई सच्याउन माग गरे वडाले सो को अभिलेख राखी मनासिव देखिए प्रमाणको आधारमा विवरण सच्याउन सक्नेछ । साथै ७ (सात) दिन भित्र परेका लिखित उजुरीका सम्बन्धमा वडा अध्यक्ष समेतको वडा समितिको बहुमतले प्रतिवेदन सार्वजनिक भएको मितिले १० दिन भित्र आवश्यक निर्णय लिई अद्यावधिक प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने छ ।
- (२) उपदफा (१) अनुसार तयार भएको प्रतिवेदनलाई वडाका प्रतिनिधि र वडास्तरीय सहजिकरण समिति गठन भएको अवस्थामा सो समितिका पदाधिकारी समेतको रोहवरमा वडा कार्यालयमा सार्वजनिक सुनुवाईबाट थप जाँचबुझ गर्नुपर्ने छ । यसरी गरिएको जाँचबुझ पछि तयार प्रतिवेदनलाई वडा अध्यक्ष सहितको वडा समितिको बहुमतबाट निर्णय गरि नगर कार्यपालिकामा पेश गर्नु पर्ने छ ।
- (३) उपदफा (२) बमोजिम सबै वडाबाट प्राप्त प्रतिवेदन स्थानीय कार्यपालिकाले आवश्यक जाँचबुझका लागि १५ दिने सूचना मार्फत सार्वजनिक गर्नुपर्नेछ र १५ दिन भित्र परेका उजुरीका सम्बन्धमा स्थानीय तह स्तरीय सहजीकरण समितिले छानविन गरि पेश गरेको प्रतिवेदनका आधारमा कार्यपालिकाले आवश्यक निर्णय लिई अन्तिम सूचीलाई नगर कार्यपालिकाबाट प्रमाणीकरण गर्नुपर्ने छ ।
- (४) कार्यपालिकाले उपदफा (४) बमोजिमको विवरणलाई आयोगले तोकेको समयावधि भित्र ऐन बमोजिम जग्गा उपलब्ध गराउने सिफारिस सहित जिल्ला समितिलाई उपलब्ध गराउनु पर्ने छ ।
- (५) मागदाबी प्रमाणीकरण हुन नसकेका तथा उपदफा (३) अनुसारका व्यक्तिहरूको नामावली स्थानीय तहको सूचना पाटीमा टाँस गरि सार्वजनिक गर्नुपर्ने छ ।

८. नाप नक्साको तयारी :

- (१) इकाइले नाप नक्सा सम्बन्धी कार्यका लागि आवश्यक संख्यामा टोली खटाउने छ । टोलीले समस्या भएका स्थानीय तहका वडाको क्रमानुसार नाप नक्साको कार्य गर्नु पर्ने छ ।
- (२) टोलीले नाप नक्सा गरिने क्षेत्र समावेश भएका तथा सो क्षेत्र वरिपरिका साविकका कित्ता नापी नक्साहरूको प्रिन्ट संकलन गर्ने, लगत संकलनका लागि तोकीएको फारामको प्रबन्ध, भू-उपग्रह चित्रको डिजिटल र प्रिन्ट प्रति तयारी, नाप नक्सा गर्ने यन्त्र उपकरण परीक्षण र स्तरीकरण (standardization) गर्नुपर्ने छ ।

९. नाप नक्साको विधि र प्रविधि सम्बन्धमा:

- (१) वडाको तथ्यांक संकलनको कार्य शुरू भए पश्चात नाप नक्सा गर्ने टोली अव्यवस्थित बसोबासीको रूपमा आवाद कमोत भएको लगायतका जग्गाको नाप नक्सागर्न आयोगले उपलब्ध गराएको भूउपग्रह चित्रको प्रिन्ट प्रति, आवश्यक उपकरण, बन्दोबस्तीका सामान लिई खटिने छन् ।
- (२) नाप नक्सा गर्दा गर्दा गठन आदेशको दफा २६ ले दिएको अधिकार भित्र रही जग्गा (नाप जाँच) ऐन २०१९, जग्गा (नाप जाँच) नियमावली, २०५८ र जग्गा नाप जाँच तथा नक्सा श्रेस्ता अद्यावधिक सम्बन्धी निर्देशिका, २०७३ मा भएका नाप नक्सा सम्बन्धी प्रावधानमा आधारित भएर गर्नुपर्ने छ ।
- (३) कुनै प्रविधि प्रयोग गरी जग्गा नाप जाँच गर्ने सम्बन्धमा आयोगले छुट्टै Standard Operating Procedure निर्धारण गर्न सक्नेछ ।
- (४) नाप नक्साको माननाप १:५०० वा १:१२५० हुनुपर्नेछ ।
- (५) फिल्डमा खटिई कुनै कित्ताको नाप नक्सा गर्नु पूर्व प्राविधिकले परिवारमूलीबाट निवेदन दर्ता निस्सा प्राप्त गरी निस्सामा भएको विवरणलाई प्राविधिकले कित्ता विवरण फाराममा चढाउनुपर्ने छ । त्यसपछि प्रत्येक कित्ता नाप नक्सा भएको मिति लगायतको विवरण लेखी हस्ताक्षर गरी

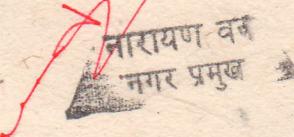

परिवारमूलीलाई उक्त निस्सा फिर्ता गर्नुपर्नेछ । कित्ताको विरह कायम गर्दा जग्गाको प्रयोजन जस्तै खेतीपाती, घर, पाखो, बगैँचा, वन, पर्टी, पोखरी, खोला, नदी, नहर, कुलो, बाटो, सडक, राजमार्ग जनाउनु पर्नेछ । त्यस्तै भूउपयोग क्षेत्रमा कृषि, आवासीय, व्यवसायिक, औद्योगिक, खानी, वन, नदी / खोला / ताल / सिमसार, सार्वजनिक, सांस्कृतिक वा पुरातात्त्विक मध्ये कुनै जनाउनु पर्ने छ । अव्यवस्थित बसोबासीको रूपमा आवाद कमोत भएका बाहेकका कित्ता जग्गाहरू नाप नक्सा गर्दा कित्ता विवरण फाराम तयार गरिरहनु पर्ने छैन ।

(६) प्रत्येक घरपरिवारले संधियारहरू सँगको सहमति र सहभागितामा जग्गाको साँधमा सिमांकन गरी नाप नक्सा भएको भनी मुचुल्का गर्नुपर्ने छ । सिमांकन गर्दा सम्बन्धित संधियारहरूबीच विवाद वा असमझदारी देखिएमा सर्वप्रथम दफा ३ को उपदफा (२) बमोजिमको वडास्तरीय सहजीकरण समितिको सहयोगमा विवाद समाधान गर्नुपर्ने छ । वडा तहको सो समितिबाट समाधान नभएमा दफा ३ को उपदफा (१) बमोजिमको रत्ननगर नगरपालिका स्तरीय सहजीकरण समिति मार्फत विवाद समाधान गरी नाप नक्साको कार्यलाई निरन्तरता दिनुपर्ने छ । तत्काल विवाद समाधान हुने नदेखिएमा विवाद भएको सिमा कायम नगरी (संयुक्त रूपमा ब्लकमा नापी गरि) अन्य कित्ताको क्रमैसंग नाप नक्सा गर्नुपर्ने छ ।

(७) यस कार्यविधिको अन्य दफामा जेसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि अव्यवस्थित बसोबासीले दफा ५ को उपदफा (३) को खण्ड (घ) देखि (ढ) सम्म उल्लेखित प्रकृतिका जग्गा मात्र रहेको क्षेत्रमा बसोबास वा आवाद, कमोत गरिआएतापनि त्यस्ता प्रकृतिका जग्गाको नाप नक्सा गरिने छैन ।

(८) दफा ५(३) को खण्ड (क), (ख) र (ग) प्रकृतिका जग्गा क्रमबद्ध रूपले नाप नक्सा गर्दा वडा तथा रत्ननगर नगरपालिकाको सिमाना, व्यक्तिले आवाद कमोत गरेका जग्गा तथा स्थायी भवन लगायतका संरचना र बीचमा अवस्थित सार्वजनिक जग्गाहरू जस्तै बाटो, कुवा, पधेरो इनार, पोखरी, मसानघाट, गौचर, धार्मिक मठ, मन्दिर, चौतारो, हाट मेला लाग्ने ठाउँ सरकारी कार्यालय जस्तै

सामुदायिक विद्यालय, सरकारी स्वास्थ्य संस्था, प्रहरी चौकी, नगरपालिका, प्रदेश सरकार वा नेपाल सरकारको निकायले भोग गरेको सरकारी जग्गाहरूको नाप जाँच गरी नाम वा विरह (जग्गाको प्रकृति वा विवरण) समेत संकलन गर्नु पर्ने छ।

- (१) कुनै उद्योग वा व्यावसायिक संस्थाले अव्यवस्थित बसोबासीको रूपमा भोगचलन गरेका सरकारी जग्गाको नाप नक्सा गर्दा जग्गाधार्धीको नाम र विरहमा सरकारी जग्गा लेख्नुपर्ने छ।
- (२) जग्गा सट्टाभर्नाको कम्मा बसोबास गरेका अव्यवस्थित बसोबासीले भोगचलन गरेको सरकारी जग्गा समेत नाप नक्सा गर्नुपर्ने छ।

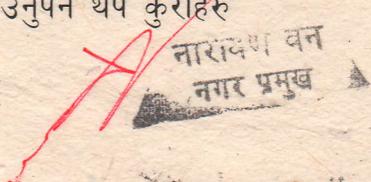
(३) नाप नक्साको क्रममा प्रत्येक परिवारले आवाद कमोत गरेको जग्गा मध्ये आवास वा कृषि (खेतीपाती) जुन प्रयोजनको लागि उपयोग भैरहेको छ सो को विवरण खुलाउनु पर्ने छ।

(४) कुनै व्यक्तिको नाममा श्रेस्ता कायम भएको कित्तासँग जोडिएको सरकारी जग्गा नाप्दा व्यक्तिको जग्गा छुट्टाई निजको जग्गा नघुस्ने गरी नापी गर्नुपर्छ। फिल्डमा तत्काल यसो सम्भव नदेखिए भोग अनुसार नापी, नक्सा तयार भएपछि जोडिएको साविकको नक्सासँग मार्जिन भिडाई व्यक्तिको जग्गा कटाई बाँकी सरकारी जग्गाको नक्सा र क्षेत्रफल कायम गर्नुपर्छ।

(५) व्यक्तिले निर्माण गरेका स्थायी प्रकृतिका घर लगायतका संरचनाको आंशिक भाग सडक सिमा भित्र वा नदी, खोला वा नहरको किनारामा परे पनि त्यस्ता संरचनाको नाप नक्सा गरी नक्सामा सडक सीमा वा नदी, खोला वा नहरको मापदण्डको रेखा स्पष्ट रूपमा देखाउनु पर्ने छ।

(६) जग्गामा बसोबास गरेका भूमिहीन दलित र भूमिहीन सुकम्बासीलाई जग्गा वितरण गर्न स्थानीय तह वा प्रदेश सरकारले कुनै जग्गा पहिचान र छनौट गरिसकेको भए सो जग्गाको समेत नाप नक्सा गर्नुपर्ने छ।

(७) नाप नक्सा गर्दा विचार पुर्याउनुपर्ने थप कुराहरु

(क) नाप नक्सा सकेसम्म राष्ट्रिय संरचनाको नियन्त्रण विन्दूको आधारमा र नभए स्थानीय arbitrary coordinates को आधारमा गर्न सकिने छ। Arbitrary coordinates system मा सिट (नक्सा)ने जनाउँदा वडा अनुसार फरक फरक गरी जस्तै वडा नं. १ को लागि सीट(नक्सा) नं. १(क), १(ख) ,..... र सम्बन्धित टोल/गाउँ/बस्तीको नाम लेखी जनाउन सकिने छ ।

(ख) समथर, भवन एवं रुख विरुवाले नढाकेको खुला तथा जमीनको भौतिक सिमाना स्पष्ट देखिने क्षेत्रमा drone चित्र वा आयोगले उपलब्ध गराएको geo-referenced भूउपग्रह चित्र प्रयोग गरि कित्तानापी गरिने छ। यसो गर्दा भूउपग्रह चित्र वा drone चित्रको सहयोगमा स्थलगत रूपमा कित्ता पहिचान गरि यसको प्रिन्टमा चिन्ह लगाउनु पर्ने छ । यसरी बनाइएको कित्ताको बीचमा कित्ता कोड नं. समेत जनाई आवश्यक परे कित्ता विवरण फाराममा स्केच समेत बनाउनु पर्छ। भूउपग्रह चित्र वा drone चित्रको प्रिन्ट प्रतिमा सिमा स्पस्ट नदेखिए taping बाट intersection गरी चिन्ह लगाएर कित्ता सिमाना एकीन गर्नुपर्नेछ। यसरी प्रयोग गरिने भूउपग्रह चित्र geo-referenced and ortho-rectified, 0.5 m or higher resolution (१:१२५० मान नापको लागि), उत्तर-दक्षिण र पूर्व-पश्चिम दिशामा कम्तिमा ४०० मिटरको दूरीमा image distance र जमिनको दूरी तुलना गर्दा मेल खाएको हुनुपर्ने छ। drone image बाट कित्ता नापी गर्दा जमीनमा आवश्यक संख्यामा नियन्त्रण विन्दू शूरुमा नै राखी ड्रोनबाट image लिई प्राप्त image लाई आवश्यक प्रोसेसिङ गर्नुपर्ने छ ।

(१) स्थायी प्रकृतिका भवन एवं रुख विरुवाले सिमाना ढाकिएको बस्ती र पहाडी भूभागमा नाप नक्सा गर्दा total station को प्रयोग गरिने छ। Total station (TS) बाट survey गर्दा बढीमा दुई वटा विन्दूबाट मात्र नापी गर्न सकिने भए traversing गर्नुपर्ने छैन, तर दुई भन्दा बढी विन्दूको आवश्यकता पर्ने देखिएमा अनिवार्य रूपमा traverse गर्नुपर्ने छ। total station बाट survey गर्दा

नारायण बहु
नगर प्रमुख

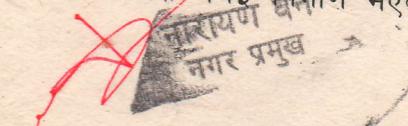
स्केच अनिवार्य रूपले बनाउनु पर्नेछ । नियन्त्रण विन्दूको D-Card अनुसूची - १० बमोजिम बनाउनु पर्नेछ ।

१०. सिफारिस गर्न नसकिने जग्गाको प्रकृति

- (१) यस अगाडी विभिन्न आयोगबाट वितरण गरिएका अनुसूची २ फारम भरेका, पुरातात्त्विक ऐतिहासिक महत्वका स्थान रहेका, पानीको मुहान वा सीम सार क्षेत्रमा असर पुर्याएका वा पूर्व गठित आयोगबाट वितरण गरिएको जग्गाको टोकन तथा सेतो पूर्जा खरिद गर्ने अव्यवस्थित बसोबासीहरूको जग्गा सिफारिस गरिने छैन । त्यस्ता जग्गा टोकन वा सेतो पूर्जा खरिद गर्ने अव्यवस्थित बसोबासी वाट खारेजको लागि सिफारिस गरिने छ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम टोकन वा सेतो पूर्जा खरिद गरे नगरेको सम्बन्धमा सम्बन्धित वडा कार्यालयले एकिन गर्ने छ ।
- (३) अव्यवस्थित बसोबासीको नम्बरी जग्गासँग जोडिएको सरकारी जग्गामा बनेको घर वा कमोद गरेको जग्गा सिफारिस गरिने छैन ।
- (४) खोला सिमानाबाट ३० मिटर दुरी भित्रका नम्बरी छोडेर नितान्त सरकारी जग्गामा बनाईएको घरलाई सो जग्गा उपलब्ध गर्न सिफारिस गरिने छैन ।

११. सिफारिस गर्न सकिने जग्गाको प्रकृति

- (१) १० धुर देखि ३० धुर सम्म सरकारी जग्गामा कमोद वा बसोबास गरेका न्यून आय भएका अव्यवस्थित बसोबासीलाई सिफारिस गर्न सकिने छ ।
- (२) आफ्नो परिवारको नाममा ५ कट्टा भन्दा कम जग्गा भएका र बढी भएपनि बर्षोदेखि खोलाले कटान गरि कमोत गर्न नपाएका खालका जग्गालाई सिफारिस गर्न सकिने छ ।
- (३) शहरी एरियामा राजमार्ग बाहेक घडेरी वितरण भै घर निर्माण भएका तर घर निर्माण गर्ने क्रममा ऐलानी र राजकुलो समेतमा बढीमा दुई धुर जग्गा परी नक्सापास नभई निर्माण भएका घर अगाडी

ढोका धारा समेत जडान रहेका जग्गा निकाश खोलुपर्ने देखिएका जग्गाया अव्यवस्थित बसोबासीलाई सिफारिस गर्न सकिने छ ।

(१) उपदफा (३) बमोजिम सिफारिस गरिने अव्यवस्थित बसोबासीको घरको वनौटले सार्वजनिक बाटो, छिमेकी बासिन्दालाई आवत जावत र अन्य सार्वजनिक काम गर्न बाधा पुर्याएमा त्यस्ता बसोबासीको जग्गा सिफारिस गर्न सकिने छैन ।

(४) खोला सिमानाबाट ३० मिटर दुरी भित्रका अव्यवस्थित बसोबासीको नम्बरी जग्गा र सरकारी जग्गा दुवैलाई छोएर बनेको घर सम्बन्धीत अव्यवस्थित बसोबासीलाई सिफारिस गर्न सकिने छ ।

(५) नगरपालिकाको सडक सम्बन्धि मापदण्ड भित्र परेका जग्गा सिफारीस गरीनेछैन ।

१२. जग्गाको अंशदान सम्बन्धी व्यवस्था :

१. रत्ननगर नगरपालिकाका अव्यवस्थित बसोबासी तथा भूमि सम्बन्धी समस्या समाधान आयोग २०७६ र अधुरा कार्य सच्याउन कार्यविधि २०७७ बमोजिम जग्गा दावी गर्नेहरुको व्यवस्थापन गर्न निजले आवाद कमोद गरी आएको सरकारी जग्गामा तपसिल बमोजिमको अंशदान गरी जग्गा सरकारी गर्नुपर्ने व्यवस्था हुने छ ।

क) उपदफा (१) बमोजिम जग्गाको अंश दान गर्दा तिस धुर देखि पाँच कट्ठा जग्गामा आवाद कमोद गर्ने अव्यवस्थित बसोबासीको सरकारी जग्गाको ६० प्रतिशत निजको नाममा हुन सिफारिस गर्ने र बाँकी ४० प्रतिशत सार्वजनिक गर्नुपर्ने छ ।

ख) उपदफा (१) बमोजिम जग्गाको अंश दान गर्दा ६ कट्ठा देखि दश कट्ठा सम्म जग्गामा आवाद कमोद गर्ने अव्यवस्थित बसोबासीको जग्गाको ५० प्रतिशत निजको नाममा हुन सिफारिस गर्ने र बाँकी ५० प्रतिशत सार्वजनिक गर्नुपर्ने छ ।

नारायण वन
नगर प्रमुख

ग) उपदफा (१) बमोजिम जग्गाको अंश दान गर्दा ११ कट्टा देखि ३० कट्टा सम्मको जग्गामा आवाद कमोद गर्ने अव्यवस्थित बसोबासीको जग्गाको ४० प्रतिशत निजको नाममा सिफारिस गर्ने र बाँकी ६० प्रतिशत सार्वजनिक गर्नुपर्ने छ ।

१३. अनुगमन सम्बन्धी व्यवस्था :

(१) अव्यवस्थित बसोबासीहरुको व्यवस्थापन गर्ने सम्बन्धमा यस कार्यविधि अनुसार स्थानीय तहबाट भए गरेका कार्यको अनुगमन भूमि सम्बन्धी समस्या समाधान आयोग अनुगमन निर्देशिका, २०७७ बमोजिम हुने छ ।

१४. कार्यविधि को पालना गर्नुपर्ने : (१) यस कार्यविधिमा उल्लेख भएकोमा सोही बमोजिम र नभएमा नेपाल सरकार भूमिहीन दलित, भूमिहीन सुकुम्बासी तथा अव्यवस्थित बसोबासी सम्बन्धी कार्यविधि २०७७ बमोजिम हुने छ ।

(२) यस कार्यविधिमा उल्लेखित प्रावधानको पालना र कार्यान्वयन गर्ने कर्तव्य रत्ननगर नगरपालिकाको हुने छ ।

१५. कार्यविधिमा परिमार्जन तथा संशोधन:

- (१) यस कार्यविधिको कार्यान्वयनमा कुनै समस्या देखिएमा आवश्यकता अनुसार परिमार्जन तथा संशोधन गर्न सक्ने छ ।
- (२) यो कार्यविधि अन्य प्रचलित कानूनसँग बाझिन गएमा बाझिएको हदसम्म प्रचलित कानून बमोजिम हुने छ ।

